

Nr 92.

Av herr **Ernfors m. fl.**, om utredning i syfte att bereda statsbidrag åt fristående sjukkassor.

Redan vid förra årets riksdag tog sig missnöjet gentemot den vid 1931 års riksdag beslutade omorganisationen av sjukkasseeväsendet uttryck uti tvenne i riksdagens båda kamrar väckta motioner, i vilka påyrkades utredning om statsbidrag till de s. k. fria sjukkassorna. Motionen avstyrktes då av statsutskottet och avslogs av båda kamrarna. Att frågan då föll, trots att under debatten ett flertal talare utvecklat skälen för ett bifall till densamma, berodde emellertid till stor del på att statsutskottet missuppfattat själva syftet med och innebörden i motionen. Då undertecknade motionärer på nytt anse sig böra komma igen, vilja vi till en början framhålla, att huvudsyftet med vår framställning endast går ut på att möjliggöra för sådana sjukkassor, vilka enligt nu gällande statsbidragsbestämmelser icke äro tillförsäkrade statsbidrag, att likväl efter framställning hos tillsynsmyndigheten kunna erhålla dylikt bidrag.

Vi vilja erinra om, huru inom sjukkasserörelsen fortfarande i stort sett samma splittring och bristande enhetlighet är rådande, som före omorganisationen. Härtill kommer, att konkurrensen mellan de arbetande kassorna efter omorganisationen snarare ökats än minskats. Enligt vad vi försport kunna de icke statsunderstödda sjukkassorna, trots sina mindre goda reklammöjligheter likväl peka på förhållandevis god nyrekrytering utav medlemsbeståndet. Detta utgör enligt kungl. socialstyrelsens uppgift vid 1935 års utgång 261.870 medlemmar fördelade på 566 sjukkassor med en förmögenhet av 10 miljoner kronor.

En närmare undersökning av de prestationer, som dessa sjukkassor lämna, har visat, bl. a., att icke mindre än 480 av dem, representerande tillhoppa 227.918 medlemmar, utfästade sjukhjälp endast i form av sjukpenning. 82 kassor med 28.265 medlemmar lämnade sjukpenning i förening med sjukvårdsersättning, medan 4 kassor med 5.687 medlemmar hade enbart sjukvårdsersättning (i form av ersättning för medlems utgifter för läkarvård, läkemedel samt annan sjukvård). 100 stycken av de icke statsunderstödda sjukkassorna med sammanlagt 130.840 medlemmar tillförsäkrade de kvinnliga bland dessa moderskapshjälp.

Ifråga om sjukpenningens storlek har av utredningen framgått, att samma kassa "ofta" ger möjlighet till försäkring till olika sjukpenningbelopp. Såväl efter antalet sjukkassor som summan medlemmar bedömt är ett maximibelopp för sjukpenningen av över 1 och upp till 4 kronor det vanligaste. Sålunda hava 164 kassor med sammanlagt 45.543 medlemmar sin högsta sjukpenning liggande över 1 och upp till 2 kronor, 183 kassor med 56.126 medlemmar högsta

sjukpenning av över 2 och högst 3 kronor samt 114 kassor med 123.012 medlemmar högsta sjukpenning av över 3 t. o. m. 4 kronor. De kassor, inom vilka högsta sjukpenningen ligger mellan 4 och 8 kronor, utgöra 50 till antalet och hava sammanlagt 22.504 medlemmar. Ingen kassa har fixerat en högre sjukpenning än 8 kronor; ett mindre antal kassor, representerande en förhållandevis obetydlig medlemsnumerär, har 1 krona som högsta sjukpenning.

Högsta medgivna tid för åtnjutande av sjukpenning har visat sig variera inom de särskilda sjukkassorna. De vanligen förekommande begränsningarna hava visat sig avse å ena sidan sjukhjälptiden vid *en och samma sjukdom*, å den andra sjukhjälptidens begränsning *per 12-månadersperiod*.

Med förestående statistiska uppgifter hava vi belyst den enligt vårt förmenande betydande omfattning, som den icke statsunderstödda sjukkasseverksamheten numera nått. En så betydande social självhjälpsrörelse måste det vara vår plikt att värna om och skänka vårt stöd. Det förtjänar i detta sammanhang även framhållas, att under förlidet år inom socialstyrelsen pågått en utredning angående vissa förhållanden med avseende å icke statsunderstödda understödsföreningar. Det torde vara att förvänta, att Kungl. Maj:t kommer att i sinom tid förelägga riksdagen ett förslag till antagande av vissa ändringar uti och tillägg till lagen om understödsföreningar av år 1912, gående ut på bl. a. införandet av skärpta fordringar i avseende å de icke statsunderstödda sjukkassorna. Vid angivna förhållande synes oss de fria sjukkassorna med ännu större rätt kunna göra gällande sina krav på statsbidrag för sin verksamhet. Vi vilja även erinra om att ett icke ringa antal av dessa kassor tidigare åtnjutit statens subvention för sin verksamhet. Icke kan det väl å ena sidan vara rättvist att i lagen införa rättsreglerande bestämmelser, som i såväl ekonomiskt som andra avseenden skärpa fordringarna för nu ifrågavarande sjukkassor, och sedan ingenting åtgöra för att stödja dessa.

Vi kunna för vår del icke finna annat än att de fria sjukkassorna på ett utmärkt sätt komplettera den sjukförsäkringsverksamhet, som bedrives av de s. k. erkända kassorna, ehuru de förstnämnda kassorna hitintills få kämpa sin egen kamp utan statens stöd. Det förtjänar i detta sammanhang även beaktas, att maximiåldern för inträde i de statsunderstödda sjukkassorna är bestämd till 40 år, under det att inträdesåldern i de fria sjukkassorna i regel fixerats till 45 å 50 år (i undantagsfall ännu högre). Den åldersgräns av 40 år, som de s. k. erkända kassorna stipulerat såsom villkor för inträde, medför, att ett relativt stort antal sjukkassememmar utestängas från statens bidrag. Detta förhållande har även börjat att mera uppmärksammas av rikets kommuner, av vilka — såvitt känt är — åtminstone ett 100-tal f. n. funnit rättvist att jämväl tillerkänna de fria sjukkassorna större eller mindre kontanta bidrag. Vi tro även, att den sjukhjälpsverksamhet, som de fria sjukkassorna bedriva, väsentligt bidrager att avlasta fattigvårdstungan. Det måste därför ur alla synpunkter vara beklagligt, om icke riksdagen ville gå in för att åtminstone föranstalta om en utredning i vad mån dessa kassors bidragskrav är berättigat.

På grund av vad vi sålunda anfört, få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning i avsikt att kunna bereda de fristående sjukförsäkrade statligt bidrag för sin verksamhet.

Stockholm den 23 januari 1937.

O. A. Ernfors.

Allan Holstenson.

Em. Bjurström.

Carl Eriksson.
